

EXEGEZE ODDÍLU Lukáš 15, 1 - 7

Novozákonní proseminář - profesor Dr. Petr Pokorný

Zpracoval: Jiří Šimsa

Překlad řeckého textu

- 1 Přibližovali se mu všichni celníci a hříšníci, aby ho slyšeli.
- 2 A reptali farizeové a zákoníci řkouce: Tento přijímá hříšníky a jí s nimi.
- 3 Řekl jim toto podobenství, řka:
- 4 Který člověk z vás máje sto ovcí a ztratí jednu z nich, zda nenechá devadesát devět v poušti a nepůjde za ztracenou, dokud ji nenalezne ?
- 5 A když ji najde, zda ji nevloží na svá ramena, raduje se a přijde domů, nesvolá přátele a sousedy, řka jim:
- 6 Radujte se se mnou, protože jsem našel ovci svou ztracenou!
- 7 Pravím vám, že taková radost bude v nebi nad jedním hříšníkem pokání činním než nad devadesáti devíti spravedlivými, kteří nepotřebují pokání.

Srovnání překladů

Překlady se mnoho neliší. Jen v 1.verši řecké PANTES Vulgata a Nový zákon Sýkorův nepřekládá. Nový ekumenický překlad a Žilka překládají s a m í , překlad Martina Luther uvádí "allerlei" (všelijací). - 7.verš překládá Nový ekumenický překlad, Kraličtí, American Revision, Goddspeed v ě t š í radost.

Kontext a struktura textů

Tímto textem začínají podobenství o stárpsti Boží o ztracené. V této kapitole je to ještě podobenství o ztraceném penízi (15,9-10) a o marnotratném synu (15,11-32). Podobná myšlenka se sleduje i v podobenství o farizeovi a celníkovi (18, 9-14) a ve vyprávění o Zacheevi (19, 1-10).

Text můžeme rozdělit do dvou částí:

v. 1-2 úvod

v. 3-7 podobenství o ztracené ovci

Výklad jednotlivých veršů

1 Je zde zdůrazněno všichni. T označuje Ježíšovo poslání. Přišel, aby hledal a spasil, co zahynulo (Lukáš 19,10). Platí to pro obě jmenované skupiny. Tusi k němu přijít a slyšet ho, protože nikde jinde by nemohli slyšet slovo naděje a milostivého přijetí. Grundmann říká že zejména PANTES meznamená všechny celníky a hříšníky v Palestině, ale je shrnující. Takže ke zde předvedena stále znovu se vracející situace. Podle Ernsta je zde pro zbožné Židy skandál dokonalý. Celníci kvůli svým stykům s pohany jsou ve stálém podezření z nečistoty (rabíni diskutovali otázku, zda dům, do kterého vstoupí celník, je znečištěn). Ve všeobecném povděmí byli celníci zloději a lupiči.

2 Trilling říká, že hříšníci a celníci žili odděleně od společenství Izmaele, aspon podle ravinské doktríny. Jejich devizou bylo: Bůh miluje spravedlivého a nenávidí hříšníka. Jak se Bůh odvrací od hříšníka, tak to má dělat i Izrael. Ježíš však činí pravý opak. Přijímá je a jí s nimi. To druhé je ještě horší. Společenství jídla znamená v antice úplné spojenectví, přátelství a výraz solidarity mezi lidmi. Je to v protikladu k rabínskému pravidlu: "Člověk se nepřátelí

s bezbožným". Tímto úvpdem se ťpodobenství stává apologií Ježíšova chování k hříšníkům.

3 Ernst se domnívá, že když je zde použito singuláru PARABOLÉ, byl tento úvod úvodem k podobenství o marnotratním synu a naše podobenství á y a podobenství o ~~ztraceném~~ ztraceném penízi bylo vloženo teprve později.

4 Řečnická otázka na začátku podobenství má vyzvat podle Ernsta posluchače k zaujetí postoje. Oslovený se musí s neznámým pastýřem identifikovat. Takto by se choval každý. Jeho myšlení by bylo určeno ztraceným vlastnictvím. A myslí se zde i na Boha. Bůh se nešpokoší jen s částí stvoření, on musí mít stvoření celé.

5-6 Když pastýř nalezne ovci, vezme ji z radosti ze znovunalezení na ramena a s touto radostí nemůžé být sám, proto si pozve své přátele a sousedy, aby s ním spolusdíleli radost z nalezené ovce. Zde je skryta výtka zákoníkům a farizeům, že se mají spoluradovat z nalezení hříšníků a celníků.

7 Trilling říká, že vztah Ježíšův k hříšníkům nepodává jejich ospravedlnění jako hříšníků. I hříšník se musí obrátit. Ernst k tomu dodává, že se v tomto verši už nemluví o znovunalezení, ale o obrácení. Ozřejmuje se tu, že hříšník není Bohem chycen proti své vůli, musí se chovat jinak než ztracená ovce, a to iniciativně. Obrat "v nebi" je zde zařetálným opisem Božího jména. "Spravedliví, kteří nepotřebují pokání", nejsou nazýváni spravedlivými ironicky. Trilling říká, že o tom tu není nic naznačeno, ale jen řečeno, že skutečně nepotřebují pokání, protože činí ve všeobecném porozumění vůli Boží. Grundmann k tomu dodává, že i když Ježíš nepopírá spravedlnost farizeů, varuje je před nebezpečím, v kterém se nacházejí, a to když Bůh dává zavrženým svou milost a raduje se nad nimi, že by jejich hřích mohl spočívat v jejich nemilosrdnosti v té chvíli

Závěr

V tom, abychom Ježíše následovali, nám toto podobenství předkládá varování, abychom se nestavěli jako farizeové a zákoníci negativně k hříšníkům a kolaborantům, kteří se mohou obrátit a činit pokání. Mluví k nám o radosti Boží z takového pokání.

ZPRÁVA PRO ACJ O PODMÍNĚNÉM PROPUŠTĚNÍ VÁCLAVA HAVLA

Před budovou vojenského sbůdu na Pankráci stála na trojnožce kamera západoněmecké televize. Do soudní místnosti byli na základě vstupenek vpuštění: rodina Havlova, zástupce amerického velvyslanectví, američtí, západoněmečtí a jiní novináři, člen Výboru čs. veřejnosti pro lidská práva ..., 4 pracovníci čs. televize, čs. novinářka. Bez vstupenek se tam dostali zástupce VIA Petr Pospíchal, zástupce horníků Malé Svatonovice a někteří další. Během líčení se dovnitř ještě dostal norský novinář velmi kouzelným způsobem. Dveře hlídala paní, která nechtěla nikoho bez vstupenky pustit. Přišel norský novinář a ten chtěl za každou cenu dovnitř. Student Vysoké ekonomické, který byl přítomen, tlumočil a přimlouval se, aby byl novinář, když přijel tak zdaleka, vpuštěn. Zatímco probíhala diskuse mezi studentem a dveřnicí, novinář vklouzl do soudní síně. O chvíli později přišel americký novinář a situace se opakovala, ...

Zevnitř se ozval potlesk. Novinář otevřel dveře a hned začal fotografovat. Líčení trvalo jen asi 20 minut a v tuto chvíli skončilo. Student mě mezitím informoval o průběhu fóra Vysoké školy ekonomické, na kterém byly odsouzeby brutální zásahy policie na Václavském náměstí a prohlášení UV SSM. Protože jim bylo sděleno, že fórum nemá žádnou pravomoc, ať to řeší na členských schůzích SSM, 14 základních organizací učinilo totéž. Stěžoval si na studenty školy, že ze 4.000 studentů se jich asi "jen" 600 - 1.000 zajímá o tyto události a řekne k nim svůj názor. Pozval mě na další jejich fórum, kam bohužel nebudu moci jít, protože jsou zároveň 2 jiné akce. Rovněž jsem se seznámil s evangeličkou z Lovosic, která tam byla také přítomna.

Ještě asi jednu hodinu jsme čekali na definitivní propuštění Václava Havla. Informace mezitím podával jeho bratr Ivan. V soudní místnosti bylo asi 20 lidí, celkově asi 50 lidí. Václav Havel byl propuštěn vedlejším vchodem.

Před hlavním vchodem vojenského soudu se uskutečnila krátká tisková konference, kterou natáčela západoněmecká televize, nezávislý kameraman Videojournalu a pracovník StB. Havlovi byly položeny dvě otázky: "Co si myslíte o tom, že jste byl propuštěn?" "Myslím, že jsem hlavně neměl být uvězněn. Celé své věznění považuji za nesmyslné. Byl jsem propuštěn hlavně díky velkému tlaku a velké podpoře domácí i zahraniční veřejnosti. 2. "Jste na svobodě. Cítíte se skutečně svobodní?" "Jsem rád, že jsem byl propuštěn, ale nepřál bych vám, abyste musel chodit do vězení proto, abyste se mohl cítit svobodní. - Poté se Havel vzdálil se svou ženou a všechny přítomné pozval k nim na večer. Toho jsem se bohužel nezúčastnil, jak jsem se dověděl, přišel tam i Alexandr Dubček.

MaŠ

Z KORESPONDENCE

"Daník je nemocen - zánět průdušek, dostává antibiotika, ale už je to lepší. Jen není lehké ho udržet doma, když je venku tak krásně (24 - 30°C). Jinak mluví víc a více. Každý den říká 2 - 3 nová slova, sice zkomoleně (cheba - chleba, páče - pláče, báči - bačkory, siky - sirky, fen - ven), ale už je mu rozzumět. Jana je doma na š.

Jednání o Miloše pokračuje takto: Volal Zdeněk Bárta, že senior Šplíchal říkal na pastorałce, že mu volal Hromádka, ať Litoměřice nikoho neknadidují, že má pro ně Pfauna. Volal jsem k Pfaunům a zjistil, že o ničem neví, že mají jít teprve na rozhovor se synodním, ale že Mirek neplánoval jít hned na sbor, protože půjde na vojnu a Hanka ještě není hotová. Milošovi už přišlo pozvání na staršovstvo - bylo trochu divné, protože to psal administrátor Opočenský, který tomu není nakloněn. Ale staršovstvo se usneslo ho pozvat a tak Miloš tam pojeďe. ...

Pro ACJ rovněž opiši text dopisu pro zasedání v Basileji, kterého se má za naši církev zúčastnit Hromádka a Kašpar. Návrh a l. redakci dopisu jsem dělal já, druhou redakci dělal Honza Capek. Smysl textu ponechal, jen ho celý zmírnil a dopsal věty o traumatizující zkušenosti, evangelizační svědectví a jak vedení církve, hledá cestu k nápravě a dorozumění se státní správou. No, posuďte sami.

Honza Litomiský má syna Vojtěcha. Prý u Vás byl Mirek Litomiský? Čekám dopis od Igora Tesaříka, slíbil ho telefoňničky na začátku týdne, ale ještě nepřišel. Doufám, že přijde. Prý byl velmi zajímavý brněnský konvent. ...

Martin

DOPIS DO BASILEJE

Vážená bratři a sestry, obdrželi jsme Vaši výzvu, týkající se konciliárního procesu, zaměřeného na spravedlnost, mír a integritu stvoření.

Píšete o hladu, bídě a utrpení ve světě a o nutnosti pohledu na svět jako celek. Hlad a bída v naší zemi nemáme. Naše životní úroveň je sice nižší než v západoevropských zemích, ale jistě vyšší než v chudých částech třetího světa. K celkovému pohledu na svět jsou potřebí pravdivé informace a osobní znalost situace. Naše informace o okolním světě jsou kysé, omezené a často zkreslené, máme však možnost si je opravovat a doplňovat. Naše možnost jet do západoevropských zemí je malá, do třetího světa vlastně žádá, z důvodů ekonomických i politických. Proto se omezíme na osobní svědectví o naší situaci.

Velmi se nás týká otázka lidských práv a občanských svobod. Stát je sekulární a podporuje nenáboženské či atheistické myšlení, které je spojováno s marxismem. Nelze však říci, že by lidé u nás byli atheisty. Naopak jsme svědky obnoveného zájmu o Bibli a křesťanství. Veškeré vzdělání a výchova se má dít v duchu tzv. vědeckého světového názoru, ale

ve skutečnosti je myšlení lidí velmi diferencováno a vymyká se schematům. Církev se z veřejného a společenského života stahuje anebo jsou vytlačovány do úzkých církevních prostor, i když se v poslední době objevily i náznaky brát jejich hlas vážně.

Státní úřady ovlivňují život církví udělováním, ale i neudělováním nebo i odebráním státního souhlasu duchovním a někdy i tlakem na představitelů i členy církve. Vedení církve, kazatelé i laici však v dialogu i protestu hledají cestu k nápravě a doroznění se státní správou.

Přímo postihováni bývají především ti, kteří upozorňují na nedodržování lidských práv a svobod, zatímco většina členů církvi to, co si myslí, veřejně nevyslovuje - jednak z důvodu rezignovaného postoje k danému stavu věcí a jednak z obav před možným postihem. Tento stav uvnitř církve souvisí se současným stavem celého národa, který žije pod stínem traumatizující zkušenosti násilně potlačených politických reforem konce 60. let, zkušenosti, jež se zdá v našich dějinách opakovat až k fatálně svazující nevyhnutelnosti. Nestatečnost, obavu odhalit lež a přetvářku, způsobování se tomuto světu, zavírání očí před utrpením bližních rozeznáváme jako svou vinu a překonáváme ji novým zápasem o odpovědnost a odvalu k novým začátkům.

Životně důležité jsou otázky ekologické. Z jejich hlediska patří naše země k nejhorším v Evropě. Ovzduší zvočstě v severních a západních Čechách, v Praze a jinde je velmi znečištěné. Rovněž jsou znečištěné mnohé vodní toky. Lesy ~~jsou~~ v některých oblastech jsou zdevastovány kyselými dešti a půdní fond je ohrožován erozí. To vše se odráží na rostlinné a živočišné říši a na potravinách. Umrtlost je u nás jedna z nejvyšších v Evropě. V poslední době se o tom více mluví a píše, ale potřebný obrat ještě nenastal. Na prvním místě je stále okamžitý ekonomický efekt.

Naši mládež zvláště znepokojuje, že v naší zemi pořád neexistuje alternativní služba pro ty, kteří z důvodu svědomí a přesvědčení nemohou sloužit v armádě. Usilujeme o zřízení takové služby v sociální oblasti nebo ve zdravotnictví.

Společně s mladými lidmi se snažíme o těchto věcech hovořit. Pořádáme setkání a pracovní brigády, přednášky a diskuse, při kterých vzniká křesťanské společenství, v němž se snažíme najít odpovědi na tyto otázky. Připravili jsme zpěvník mládeže a rádi bychom vydávali časopis pro mládež. Ptáme se, co máme dělat a jaká je Boží vůle. Po Kristovou osvobodivou mocí se snažíme překonat strach, který je i mezi křesťany velmi rozšířen. Proto nám tolik záleží na evangelizačním svědectví uvnitř národa, které podle našeho názoru neoddelitelně patří k zápasu o spravedlnost, mír a integritu stvoření.

Budeme rádi, když nás vyslechnete a popoříte modlitbou. Zveme Vás, abyste se k nám přijeli podívat a hovořili s křesťany u nás. Bůžeme Vám vděční za informace o dění ve světě a o tom, co ~~ž~~ dělají křesťané pro spravedlnost, pokoj a lepší životní prostředí jinde. Chceme se modlit zvláště za ty křesťany, kteří žijí v horších podmínkách než my. Víáme úsilí o lepší poznání a sjednocení křesťanů v různých částech světa.

S pozdravem pěkkoje

poradní odbor pro konfirmované při synodní radě ČCE

/Mám k textu několik poznámek: je výraz "třetí svět" domyšlen? Není to pozůstatek "studené války"? Není pro křesťany svět jenom jeden? Také výraz traumatizující zkušenost není dost šťastný, převádí politické a vojenské skutečnosti na "hodnoty" psychoanalytické. Ke všemu je svázána tato "traumatizující zkušenost" jenom se zlomkem populace. Také výraz "násilně" neodpovídá celému obratu, který přece nebyl jen podmíněn tanky., Vyháeme se, pokud možno "newspeaku"! Ovzduší v Praze je znečištěné, ale v Neratovicích, v Litoměřicích či v Ústí, popřípadě v Ostravě a Bantislavě je možná horší. Zbavme se pragocentrismu! Věta o "ekonomickém efektu" je pro svou stručnost nesrozumitelná! Pěkný je motiv rozpoznávání obavy a nestatečnosti jako "viny" je dobrý - je však v rozporu s albistickým a psychologizujícím traumatem. Je to tedy vina, tj. naše odpovědnost nebo jsme ubohou obětí konservativců a Rusů? Ale jinak se vším souhlasím! Jaký je osud dopisu?

Pan
prof. dr. Luděk Brož
děkan

Čajkovského 8
130 00 Praha 3

Brno, 12. května 1989

(1902 nar. J.B. Souček
1942 + Em. Rádl)

Milý Ludku !

Při dočítání válečných pamětí Charlese de Gaulla 1940-1944, které vydalo Naše vojsko 1989 mi došel kouzelný dopis Jendy Dusa pro Tebe, takže nemohu odolat pokušení, abych si také nesmočil.

"Konečně kolem půl páté jsem vstoupil, jak bylo naplánováno, do Notre-Dame. ...Kardinál arcibiskup mě neuvítal na prahu baziliky, jak by si byl určitě přál, ale okolnosti mu to nedovolily. Monsignore Suhard zde totiž před čtyřmi měsíci pokládal za svou povinnost slavnostně uvítat maršála Pétaina při jeho průjezdu Paříží okupovanou Němci a minulý měsíc řídil smuteční bohoslužby, které Vichy uspořádalo po smrti Philippa Henriota. Proto mnoho odbojářů pohoršila myšlenka, že by týž duchovní hodnostář měl uvést do katedrály generála de Gaulla. Protože jsem věděl, že církev si pokládá za povinnost vycházet s každou světskou mocí a její duchovní zaměření a láska k bližnímu jí ponechávají jen nepatrný prostor pro hodnocení toho, co je ve světě promíjivé, byl bych rád toho nedbal, ale všeobecné napětí velkého množství bojovníků, ještě rozjitřených včera prolitou krví, a má vůle ušetřit monsignora Suharda urážlivých projevů mě vedly k tomu, že jsem přistoupil na radu svých spolupracovníků, aby zůstal za obřadu na arcibiskupství. Co se zde později stalo, mi potvrdilo moudrost tohoto rozhodnutí."

Pak de Gaulle popisuje probokaci části odbojářů orientovaných komunisticky, kteří v době bohoslužeb začali "pálit" po "záškodnících", poněvadž nevěděli, že de Gaulle neuvítá "kolaborantský kardinál" a načasovali stejnou přestřelku i na Etoile, Rond-Point a u radnice. De Gaulle to pak smířlivě vykládá, že nešlo o náhodu, ale o politickou intriku, která chtěla dokázat, že je ještě příliš neklidná doba, než aby mohla být zrušena mimořádná revoluční opatření.

"Usedl jsem se svými ministry..., kanovníci se rozsadili po obou stranách oltáře a archipreebyter monsignore Brož mi odevzdal pozdrav, ale zároveň i protest od kardinála. Požádal jsem ho, aby vyjádřil Jeho Eminenci mou nejhlubší úctu, moji vůli po národním usmíření a úmysl ho zanedlouho přijmout." (str. 544).

Zalíbilo se mi, jak si katolík de Gaulle uvědomuje, jak církev má "nepatrný prostor pro hodnocení" událostí ve světě a jak církev je tu pro všechny - i pro ztroskotané "zachránce země" jako byl Pétain a pro zesnulé kolaboranty jako byl Henriot. Ale vůli po národním usmíření projeví až v dobyté Paříži.

Je otázka, zda Kš Jenda Dus nemiluje příliš Tebe a Jožku Hromádku a další lidi, kteří se i v této chvíli chtějí na život a na smrt spojit s krvavým režimem, solidarizovat se s obuškami ozbrojenými policajty a milicionáři, s vodními děly i státní bezpečností, aby projevíli "intelektuální poctivost" a projevíli vděčnost těm, kteří je zasypávali výhodami a možnostmi a to i ve chvíli, kdy odcházejí z jeviště. Proto si myslím, že není ještě čas dialogu a rozhodně není čas k "národnímu" nebo "církevnímu" usmíření. Musí se ještě prokázat, jaký umrtvující, nelidský, asociální a kolonialistický systém podpírala synodní rada od prvního zatýkání v listopadu 1971 a Ty s jistým předstihem. Smíření a odpuštění není výsledkem lidské dobré vůle, lidského úsilí a lidské lásky, jímž Vám všem dojemně projevuje Jenda Dus, ale důsledkem mocných Božích činů, které rozptylují "pyšné, shazují mocné ze stolic, povyšují ponížené, lačné krmí dobrými věcmi a bohaté pouští prázdňé" atd.

Srdečně Tě i Amedea zdraví

Jan Šimsa